

رسانه رادیو و تلویزیون جام جم

گزارش

در جلسه نقد و بررسی نقاط قوت و ضعف برنامه های محرمی رسانه ملی مطرح شد:

تلویزیون در محرم سنگ تمام گذاشت

	
<div><div><div><div></div><div><div>علیرضا ملوندی</div></div></div></div></div>	
رسانه	

شد. در این جلسه حجت الاسلام رضایی- عضو شورای معارفی سیما، عبدالرحمان نظام اسلامی- مجری برنامه «تکیه خانه»، هادی صلح جو- مجری برنامه «حسینیه ایران»، حجت الاسلام بهاری- منتقد، مرتضی یعقوبی تهیه کننده برنامه «تکیه خانه» و حسین سلطان محمدی- منتقد حضور داشتند. در ابتدا اسیدرضا ضامی به عنوان مجری و کارشناس بیان کرد این جلسه نخستین برنامه‌ای است که به همت اداره کل روابط عمومی صداوسیما درباره برنامه‌ها و سیاست های رسانه ملی است که در زمان کرونا تولید و پخش شده‌اند.

رسانه ملی حماسه آفرید

حجت الاسلام رضایی با بیان اینکه به دلیل کرونا کشور و به خصوص صداوسیما سال عجیبی را پشت سر می گذارد، افزود: همانطور که امام خمینی (ره) فرمودند: این محرم و صفر است که اسلام را زنده نگه داشته. اما امسال به دلیل بیماری کرونا با یک چالش بزرگ روبه رو بودیم. وی همچنین ادامه داد: حدود دو ماه قبل از ماه محرم جلساتی را در این باره با دوستان و همکاران آغاز کردیم و با این چالش و سوال بزرگ مواجه شدیم که ماه محرم و صفر چه می شود؟ من فکر می کنم که سازمان حماسه آفرید و به موقع وارد عمل شد و خوب عمل کرد. البته در این راه شهادیای هم داشتیم که هیچ کجا پایدی از آنها نکرد. مثل آقای حاتم خانی مدیر پخش شبکه دو که به خاطر کرونا به رحمت خدا رفت. باید این مجاهدت های سازمان تاریخ نگاری شود.

تهدیددی که به فرصت تبدیل شد

هادی صلح جو در پاسخ به این سوال که تا چه حد این فرصت مهیا شد که مردم از سخنرانی فیض بیزند و فقط در این ایام سوگواری نکنند هم گفت: تلویزیون در دهه نخست محرم سخنرانی ها و مداحی های خوبی پخش کرد و اتفاقا نکته مهم همین مسئله است که دلیل عزاداری پس از این همه سال چیست و چرا در همه جای دنیا دل شیعیان برای امام حسین می تپد. فرصت خوبی بود که در سخنرانی ها به این مسئله پرداخته شود. بنابراین کرونا و محدودیت ها باعث شد تا فرصتی مهیا شود که مخاطب پای سخنرانی ها بنشیند. در این میان حجت الاسلام رضایی آماری از برنامه های دهه نخست محرم داد و گفت: ما در مجموع ۵۳۳۰ دقیقه سخنرانی و ۸۵ ساعت مداحی پخش کردیم. البته از سخنرانان غیر مشهور هم خاصه در استانها استفاده کرده بودیم.

استفاده بیشتر از مداحان و سخنرانان استانی

حجت الاسلام بهاری نیز در این باره بیان کرد: ما برای شیعیان جهان به عنوان الگو هستیم و بلندگوی عاشورای حسینی رسانه ملی است. از این رو باید نگاه فراتری به این موضوع داشته باشیم. رسانه ملی در این ۶۰ سال و شاید بالاتر از بضاعت کار کرده اما انتظار ما از صداوسیما نمره بیست است. او درباره برند سازی در بخش سخنرانان در تلویزیون نیز گفت: رسانه ملی به عنوان دانشگاه باید دنبال گستردگی این نگاه در جامعه باشد. بنابراین مناظره های بیشتری باید در تلویزیون بینیم. مثل برنامه ای که حجت الاسلام شهاب مرادی در شبکه خبر دارد. از مداحان و سخنرانان استانی هم بیشتر استفاده کنیم.

توجه به اقوام مختلف در رسانه ملی

نظام اسلامی نیز در بخشی دیگر از این جلسه عنوان کرد: صداوسیما امسال به دلیل کرونا از ماه رمضان آزمون دیگری را به نمایش گذاشت و تجربه جدیدی برای انعکاس حال و هوای ماه مبارک رمضان را پشت سر گذاشت و این تجربه مقدمه ای برای ماه محرم شد.

وی افزود: حضور همه جانبه شبکه های سیما باعث شد تا آن شور و عشق مردم به امام حسین (ع) دوچندان شود. با برنامه هایی که برای این ایام در نظر گرفت، مردم را به هدف اصلی امام حسین (ع) در قیام عاشورا نزدیک کرد.

«افرا» به زودی کلید می خورد

پژمان بازگی بازیگر سریال «افرا» شد.

به گزارش جام جم، مجموعه تلویزیونی «افرا» به کارگردانی بهرنگ توفیقی و تهیه کنندگی مشترک مجید مولایی و محمد کامبیز دارابی آخرین مراحل پیش تولید را سپری می کند. پژمان بازگی نیز به تازگی به گروه بازیگران این سریال

همراه با گروه مستند ساز برنامه «شکلات تلخ» برای روایت مشکلات و معضلات زندگی در تهران

سفر به زیر پوست شهر

زینب علیچور طهرانی

رسانه

گزارشی تهیه کرده که خواندن آن خالی از لطف نیست. پس با ما همراه باشید:

حوالی ۶ صبح، منطقه‌ای در غرب تهران

این که چرا این ساعت از صبح زمان تعیین شده گروه برنامه ساز برای کلید خوردن برنامه و تصویربرداری انتخاب شده است، برای شما هم مثل ما تا دقایقی دیگر فاش می شود. تیم تصویربرداری، صدابرداری و حتی گروه نگارش در منطقه‌ای عجیب و غریب جلسه‌ای ایستاده را تجربه می‌کنند و مجتبی احمدی، کارگردان برنامه در خصوص رصدی که شب گذشته اتفاق افتاده، که چند نوجوان زباله گرد که حاصل کار روزانه شان را در کیسه‌ای جمع آوری کرده‌اند، با تیمش صحبت می‌کند. قرار است تا دقایقی دیگر با گروهی مواجه شویم که شغل شان در شهر زباله گردی است. بله، اشتباه خوانده‌اید؛ شغل شان زباله گردی است. تصویربرداران در دو طرف سوژه مدنظر مستقر می‌شوند؛ دوربین‌ها در جای مقرر کاشته شده و جغرافیای محل کسب تعدادی نوجوان که بعد متوجه خواهیم شد آنها از اتباع افغان هستند، با چند تغییر جای دوربین ضبط می‌شوند. مهدی اسماعیل تبار، روان شناس و مجری برنامه نیز متن از پیش نگارش شده را با کارگردان بررسی می‌کند و حالا قرار است اسماعیل تبار با این کودکان در محل روایت این گزارش به گپ و گفت بپردازد. ابتدای کار بچه‌ها علاقه‌مند نبودند با دوربین برنامه مواجه شوند. اما اسماعیل تبار دقایقی با بچه‌ها صحبت کرد، به آنها ماسک و دستکش داد و توضیح داد که قرار است در مورد چه موضوعی گپ و گفت داشته باشند و به آنها اطمینان داد اگر نخواستند هیچ کدام از این تصاویر پخش نخواهد شد. تنها دقایقی طول کشید که اعتماد آنها را جلب کرده و روابط دوستانه‌ای بین گروه برنامه ساز و این گروه نوجوان زحمتکش ایجاد شود. آنها از محل زندگی شان و سفر به ایران و البته ساعت کاری و درآمدی که بخش اعظم آن را برای خانواده‌شان به افغانستان می‌فرستادند صحبت می‌کنند که داستان غم انگیز زندگی آنها از برنامه‌های «شکلات تلخ» در هفته‌های آتی روی آنتن شبکه پنج خواهد رفت و ببینده آن خواهد بود.

لزوم حضور مجری روان شناس در برنامه

مجتبی احمدی، تهیه کننده و کارگردان برنامه تلویزیونی «شکلات تلخ» درباره شکل گیری برنامه می‌گوید: مدت ها پیش روی فیلمنامه‌ای با مضمون کودکان کار و خیابان مشغول تحقیق و بررسی بودیم که از دل این تحقیقات میدانی طرح برنامه تلویزیونی «شکلات تلخ» با ساختاری مستند شکل گرفت با توجه به این که گروه مشاور ما در نگارش این فیلمنامه از کارشناسان، مدیران و مسؤولان مرتبط در سازمان بهزیستی بودند، طرح را با گروه اجتماعی شبکه پنج مطرح کردیم و با دغدغه مشترکی که مدیران شبکه پنج در خصوص ساماندهی زندگی کودکان کار و خیابان داشتند، به سرعت این برنامه تلویزیونی وارد فاز پیش تولید، تحقیق و نگارش شد.

دکتر مهدی اسماعیل تبار، روان شناس فرهنگی را معمولاً با همین عنوان در برنامه‌های مختلف تلویزیون در مقام مهمان می‌بینیم که در این برنامه به‌عنوان مجری هم حضور دارد. احمدی در این باره می‌گوید: قطعاً حضور افرادی که با آنها در این برنامه درگیر هستیم ما را مجاب به حضور یک روان شناس در برنامه می‌کرد. بدیهی است نوع اتفاق و آسیب‌هایی که خط محوری برنامه هستند و قرار است به نوعی در فضای این برنامه تحلیل و بررسی شوند با اجرای یک برنامه تلویزیونی تا حدودی متفاوت است. ما در این برنامه مستند طور به مهدی اسماعیل تبار رسیدیم. چون در بسیاری از لحظات این برنامه ورود به سوژه و گپ و گفت با آسیب دیدگان که گاهی کودک کار هستند، گاهی دختران فاصله گرفته و آسیب دیده از خانواده، گاهی یک کودک زباله گرد موضوع ما خواهد بود و ... حتما شیوه‌های تکنیکی و روحی - روانی خاصی را می‌طلبد که این اتفاق با مهدی اسماعیل تبار و تجربه و تخصصی که همراه با خود در برنامه «شکلات تلخ» آورد، رخ می‌دهد.

حوالی ظهر، یکی از چهارراه‌های تهران

بعد از گپ و گفتی که در مسیر با کارگردان و تهیه کننده برنامه داشتیم، طبق قرار قبلی و لوکیشن از پیش تعیین شده، قرار شد سراغ خانواده‌ای برویم که کسب و کارشان اسپند دود کردن، شیشه پاک کردن و فروش فال بر سر یکی از چهارراه‌های تهران است. نکته جالب این‌که مشخص است گروه برنامه ساز یکی دو روز قبل با این خانواده ملاقات داشته و در مورد برنامه و این که قرار است درباره چه موضوعی صحبت کنند با آنها هماهنگی لازم را داشته است. قطعاً

سوژه‌های این برنامه در بسیاری مواقع موفق نیستند جلوی دوربین بروند و داستان زندگی شان را تعریف کنند. مهدی اسماعیل تبار می‌گوید، خیلی از اوقات ساعت‌ها با این بچه‌ها صحبت می‌کنیم و با آنها گپ و گفت‌های مفصل داریم و قول امتدادی می‌دهیم تا این اعتماد و اطمینان برای گفت‌وگو و روایت زندگی آنها در برنامه مهیا شود. ازاین رو گروه سازنده این برنامه با موانع بسیاری در تولید روبه‌رو هستند.

پارکی در شمال شهر تهران

قبل از این که گروه تصویربرداری در جای خود مستقر و کار ساخت قصه زندگی سعید و سارا تولید شود، با کارگردان در مورد محوریت‌های محتوایی دیگر قسمت‌های برنامه صحبت می‌کنیم. او می‌گوید: برنامه با سر فصل کودکان کار و خیابان آغاز شد، اما آسیب‌های اجتماعی منتج به این اتفاق به زندگی این بچه‌ها خلاصه نشد. ما در دل این برنامه به داستان اعتیاد والدین هم رسیدیم. طلاق و شکنندگی کانون گرم خانواده یکی دیگر از دلایل مؤثر بر پدید آمدن کودکان کار و خیابان بود. ما با داستان مهاجرت‌های اشتباه مواجه شدیم و در ادامه نیز اورژانس اجتماعی که یکی از پایگاه‌های مؤثر برای ساماندهی آسیب‌های موجود از این دسته است و آشنا کردن مخاطبان برنامه با شماره ۱۲۳ یکی از خط‌الرأس‌هایی بود که کم‌کم در کار شکل گرفت.

صحنه آماده تصویربرداری و قرار است یکی از دوربین‌ها قابی مستند را برداشت کند و دوربین دیگر قاب‌های داستان پیش‌رو را ثبت کند. در حالی که گروه تصویربرداری در حال ضبط داستان زندگی سارا و سعید هستند با مهدی اسماعیل تبار دقایقی هم‌کلام می‌شویم. او می‌گوید: وقتی ما جرای این برنامه و اهداف کارگردان و شبکه پنج برای ساخت برنامه تلویزیونی مطرح شد با توجه به گپ و گفت‌هایی که سال‌ها پیش با وی داشتیم علاقه‌مند شدیم تا در کنار این گروه برنامه ساز باشیم. نکته جالب در ساخت این برنامه همراه بودن مسؤولان در ارگان‌های مختلف است. به جز چند مقام مسؤول مرتبط که علاقه‌مند نبودند با ما در این مسیر همراه شوند، نمایندگان مجلس شورای شهر، روان شناسان، جامعه‌شناسان، رئیس سازمان فنی و حرفه‌ای، مسؤولان محترم وزارت کشور و مسؤولان دیوان عدالت اداری کشور نه تنها با برنامه همراه بودند که موضوع را دغدغه شخصی و سازمانی شان قلمداد می‌کردند و ما هم تلاش کردیم با تمام ارگان‌های مرتبط با ساماندهی زندگی کودکان کار و خیابان وارد بحث شویم و با نگاهی مطالبه‌گرانه خواستار این باشیم که در این راستا چه اقداماتی صورت گرفته چه اقداماتی در دست انجام است و کدام مقام در این خصوص کوتاهی کرده است.

پیوسته و مراحل انتخاب دیگر بازیگران اصلی و عوامل پشت دوربین در حال انجام است. این نخستین همکاری بازگی و توفیقی است. پیش از این مهدی سلطانی برای بازی در سریال «افرا» قرارداد بسته بود.

این درام اجتماعی و خانوادگی که قصه آن در فضای معاصر می‌گذرد، برای پخش

از شبکه یک آماده می‌شود.

طراح قصه سریال، پدram پورامیری است و فیلمنامه را فرزاد فرزانه و امیرحسین نجف‌پور نوشته‌اند.

این سریال محصول گروه فیلم و سریال شبکه یک سیماست.

آزوی پرستار شدن «ستایش»

ستایش، دختر نوجوانی است که همراه برادرانش سر این چهارراه کار می‌کند. او داستان زندگی عجیب و غریبش را با لیخنند و امیدواری بسیار روایت می‌کند. گرچه در لحظاتی اشک در چشمانش حلقه می‌زند و حتی گروه برنامه ساز را تحت تأثیر داستاننش قرار می‌دهد، اما با غروری مثال‌زدنی بغضش را مدیریت می‌کند و از امید و آرزوهایش با دوربین‌های برنامه صحبت می‌کند. به‌گونه‌ای که برق امید را در چشمان معصومش می‌توان به وضوح دید. داستان زندگی ستایش و برادرانش هرچند آزاردهنده است، اما او از تصمیمات شیرینی که برای زندگی خود و برادرانش دارد طوری با قدرت و قوت صحبت می‌کند که حال همه را خوب می‌کند. ستایش می‌گوید بیشتر درآمد ما صرف درمان مادر بیمارمان شد. البته او الان حالش بسیار خوب است و قرار است ما هم درس بخوانیم. این روزها که کرونا شیوع پیدا کرده و همه ماسک می‌زنند، خانم پرستار مهریانی برای من و برادرانم هرروز ماسک می‌آورد و همین مساله باعث شد من هم به رشته پرستاری علاقه‌مند شوم و تصمیم دارم درس بخوانم و روزی پرستار شوم.

بازسازی اتفاقات مستند با حضور بازیگران

هوا رو به تاریکی است، اما کار ما با گروه برنامه ساز هنوز به پایان نرسیده. احمدی می‌گوید: در برخی داستان‌ها و موضوعات مان مانند قصه دختران فراری و پسرانی که با توجه به شرایط خانوادگی شان علاقه‌مند نیستند در قاب تلویزیون دیده شوند، ما با حفظ امتدادی داستان زندگی این بچه‌ها را می‌شنویم. گروه نگارش برنامه قصه زندگی آنها را بازنویسی می‌کند و به همراه گروه تولید با حضور بازیگرانی که از آنها تست می‌گیریم، داستان‌های مستند سوژه‌های برنامه را به شکل نمایشی روایت و بازسازی

می‌کنیم.

تعدادی از دختران و پسرانی که قرار است نقش‌های مختلف را در برنامه شکلات تلخ بازی کنند، به دفتر تولید برنامه آمده‌اند. کارگردان برنامه در گام اول موضوع را با خانواده‌ها مطرح می‌کند و قرار است هر یک از این بچه‌ها نقش کودک یا نوجوان آسیب‌دیده‌ای که با موضوعی خاص دست و پنجه می‌کرده است بازی کنند را با آنها در میان بگذارد. برخی خانواده‌ها برنامه را از قبل دیده‌اند و در جریان موضوع هستند و برخی دیگر سوالاتی دارند که کارگردان پاسخگوی آنهاست و حتی با نمایش برخی لحظات برنامه به آنها توضیح می‌دهد شکلات تلخ با محوریت آسیب‌های اجتماعی به خصوص کودکان کار و خیابان، کودکانی که از اعتیاد با طلاق در خانواده‌ها آسیب دیده‌اند و... ساخته می‌شوند. از میان افرادی که برای تست نهایی انتخاب می‌شوند، یک دختر و دو پسر نوجوان مورد قبول گروه برنامه ساز قرار می‌گیرند. تست دوربین گرفته می‌شود و زمان و مکان تصویربرداری در روز بعد اطلاع‌رسانی می‌شود. با توجه به این که قرار است موقعیت مستند برنامه متزلزل نشود، احمدی از دستیارانش می‌خواهد لوکیشن‌های واقعی سوژه‌ها را برای محل تصویربرداری انتخاب کنند تا حس و حال ماجرا دربیاید. نکته جالب این‌که کارگردان به اتفاق دستیارانش و مهدی اسماعیل تبار همراه بازیگران به محل واقعی حضور سوژه‌ها می‌روند و با فاصله حرکات آنها را زیر نظر می‌گیرند.

بازگشت محبوبه به خانه

حوالی ساعت ۲۱ همراه با گروه برنامه ساز به باکس تدوین می‌رویم. راف کات‌های ابتدایی انجام شده و قرار است برنامه نهایی شود. در لحظاتی که قرار است داستان زندگی محبوبه در برنامه تدوین نهایی شود تا به پخش هفته آینده برسد، متوجه می‌شویم که خانواده دختری که در برنامه با عنوان محبوبه قصه‌اش روایت می‌شود، در تماسی با دستیار کارگردان خبر از بازگشت به منزل می‌دهد. دختری که هفته گذشته بدون نمایش چهره‌اش در برنامه داستان زندگی‌اش را تعریف می‌کند و حالا خبر می‌دهد که پدر با دیدن او در برنامه سراغش آمده و او را که در یکی از مراکز اورژانس اجتماعی مستقر بوده به خانه برمی‌گرداند. اتفاق خوشایندی که برای گروه برنامه ساز بسیار غافلگیرکننده و البته باعث خوشحالی شان است...

زیر آسمان شهر چه خبر است؟

دکتر مهدی اسماعیل تبار اجرای برنامه را برعهده دارد. وی دراین باره می‌گوید: به نظر «شکلات تلخ» براساس اشکالات و محدودیت‌های دیده‌شده در برنامه‌سازی ویژه آسیب‌های اجتماعی و تحلیل درست از شکل این نوع کار تدوین و طراحی شده است. یعنی ما یک سری اشکال در برنامه‌سازی برای این آسیب خاص داشتیم که در رسانه آن‌طور که باید به آن پرداخته نشد؛ به طور مثال کارشناس در یک استودیو بود و نمی‌توانست شرایط خاص موجود را با گوشت و پوست و استخوان خود حس کند.

وی همچنین ادامه می‌دهد: مهم‌ترین ویژگی برنامه این بود که از داخل اتاق درسته بیرون آمد و در خیابان و کف شهر رفت دنبال این که ببیند زیر آسمان شهر چه خبر است. شکلات تلخ یک تجربه استودیو در خیابان است و دوربین و مجری در این برنامه به سمت این‌که در موقعیت‌ها و چالش‌های مختلف قرار بگیرند، می‌روند و در حقیقت بایستی لنز دوربین و سبک و سیاق کارگردانی طوری طراحی شود که واقعیت از هر زاویه‌ای برای مخاطب عام و خاص محسوس شود.

اسماعیل تبار تأکید می‌کند: اتفاقات رخ داده در این برنامه بعضی وقت‌ها خیلی ناراحت‌کننده است و برخی مواقع حس می‌کنیم برای به نتیجه رسیدن کار راحتی نداریم. در تحلیل بعضی از آسیب‌ها ما باید تلویزیون و جایگاه آن را به لحاظ شرم و حیاء حرمت نگه داشتن لحاظ کنیم و مراقب باشیم که اصول و اخلاق و معنویت را در کار مورد توجه قرار داده و بر اساس قواعد عرفی و اخلاقی به مسائل ورود کنیم. همچنین با نظر کارگردان در این برنامه من پنج شخصیت را همزمان باید باهم داشته باشم. یک گزارشگر، یک مجری، یک بازیگر، یک کارشناس و بعد هم مشاوری برای گروه نگارش و نویسندگان برنامه که در مقام یک روان‌شناس مطالبی را یادآوری می‌کنم.

این کارشناس و مجری درباره بازخورد مخاطبان هم عنوان می‌کند: این کار تجربه عجیبی در ۲۵ تا ۳۰ دقیقه بود با همین حدود در دو روز هفته با دو تکرار شبانه تأثیری روی مردم و تلنگری در جامعه ایجاد کرد که من در فضای مجازی حتی پیام از اروپا داشتم. زیباترین بازخوردی که از برنامه گرفتم این بود که نویسنده‌ای برای من نوشته بود با دیدن شکلات تلخ گریه کردم و بعد به آینده امیدوار شدم. این همان هدف برنامه است؛ تلخی در عین شیرینی و شیرین بودن بابت درس گرفتن از یک واقعه تلخ و این‌که زندگی‌مان را تغییر بدهیم و سواد یعنی توانایی تغییر برای بهزیستی.

او در پایان هم بیان می‌کند: حداقل کاری که این برنامه انجام داد معرفی اورژانس اجتماعی به مخاطبانش بود. یاد گرفتیم که ما سر چهارراه به بچه‌ها و کودکان کار پول ندھیم و حتی کلا هم ندھیم. کالا را باز کنیم که کسی نتواند از آنها سوء استفاده کند. امکان بازگشت کالا نباشد. معرفی اورژانس اجتماعی کار بسیار ارزشمندی بوده که حیف بود تا الان به مخاطب معرفی نشده باشد.